

01.02 Η φίλη μας η θάλασσα

Εικονογραφημένο Φύλλο Εργασίας Γλώσσας

ΜΑΘΑΙΝΩ

Α. Το νόημα του κειμένου

Τα άρθρα αναφέρονται σε μια μεγάλη οικολογική καταστροφή που προκλήθηκε από το δεξαμενόπλοιο "Πρεστίζ". Η ρύπανση έπληξε τις ακτές της Βόρειας Ισπανίας. Παρόλο που οι αρχές κινητοποιήθηκαν, η εξάπλωση της ρύπανσης ήταν δύσκολο να σταματήσει.

Β. Σύνθετες λέξεις

- Όταν ενώνουμε δύο ή περισσότερες λέξεις και φτιάχνουμε μια καινούρια λέξη, έχουμε σύνθεση.
- Οι λέξεις που ενώνονται λέγονται συνθετικά.
- Η πρώτη λέξη λέγεται πρώτο συνθετικό και η δεύτερη δεύτερο συνθετικό.

άγριο + λουλούδι → αγριολούλουδο

ανεβαίνω + κατεβαίνω → ανεβοκατεβαίνω

— Στερητικό α-

Μπαίνει μπροστά από μια λέξη και δίνει αντίθετο νόημα.

Παραδείγματα:

α + πόρος → άπορος

Αχώριστα μόρια

Μικρά στοιχεία που δεν στέκονται μόνα τους και μπαίνουν μόνο σε σύνθετες λέξεις.

Παραδείγματα:

αρχι-, αντι-, δια-, εν-, εκ-, περι-, συν-, υπο-, ξε-

-ο- Συνδετικό φωνήεν -ο-

Συχνά ενώνει τα δύο συνθετικά όταν το πρώτο είναι κλιτή λέξη.

Παραδείγματα:

- γυναίκες + παιδιά → γυναικόπαιδα
- νύχτα + πουλί → νυχτοπούλι

Σημείωση: Μερικές φορές το -ο- χάνεται, π.χ. άγριος + άνθρωπος → αγριάνθρωπος.

Δ. Πώς περιγράφω ένα γεγονός;

Γεγονός είναι κάτι που έχει γίνει, όπως ένα ναυάγιο ή μια πυρκαγιά.

- Ποιο είναι το γεγονός
- Πού συνέβη
- Πότε συνέβη
- Ποιοι συμμετείχαν ή έχουν σχέση μ' αυτό
- Ποια ήταν η αιτία
- Τι ακριβώς έγινε με σωστή χρονολογική σειρά
- Πώς αντιμετωπίστηκε
- Τι σκέψεις και συναισθήματα μου προκάλεσε

Γ. Ορθογραφία καταλήξεων ρημάτων

Ενεργητική φωνή

Τα ρήματα που τελειώνουν σε -με, -τε γράφουν το ε με έψιλον.

Παραδείγματα:

- εμείς παίζουμε
- εσείς θέλετε

Παθητική φωνή

Τα ρήματα γράφουν -μαι, -σαι, -ται, -μαστε, -στε, -νται.

Παραδείγματα:

- έρχομαι, έρχεσαι, έρχεται, ερχόμαστε, έρχεστε, έρχονται
- ξεκουράζομαι, ξεκουράζεσαι, ξεκουράζεται

Επισήμανση:

Στις καταλήξεις της παθητικής φωνής συναντάμε το «αι» στα -μαι, -σαι, -ται, -νται.

Στην περιγραφή γεγονότος χρησιμοποιούμε κυρίως **παρελθοντικούς χρόνους**, **χρονικά** και **τοπικά επιρρήματα** και **ζωντανά επίθετα**.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

Σύνθετες λέξεις

- πικρή + δάφνη → **πικροδάφνη**
- ανάβω + σβήνω → **αναβοσβήνω**
- γλυκός + λόγος → **γλυκολόγος**

Γεγονός

Χτες το δεξαμενόπλοιο έσπασε στα δύο και η θάλασσα μολύνθηκε.

01.02

Η φίλη μας η θάλασσα

Γλώσσα • Σύνθεση • Περιγραφή γεγονότος

ΣΕΛΙΔΑ 2

1 ΕΞΑΣΚΟΥΜΑΙ

1 Συμπληρώνω τα κενά με το σωστό αχώριστο μόριο της παρένθεσης και σχηματίζω σύνθετες λέξεις.

-προσπάθεια (ανα-)
-μόλυνση (περι-)
-κίνδυνος (υπο-)
-θαλάσσιος (προ-)
-χώρηση (συν-)
-διάβρωση (δι-)

2 Αντιστοιχίζω κάθε απλή λέξη (στήλη Α) με τη σωστή σύνθετη λέξη (στήλη Β).

Α (Απλή λέξη)

Β (Σύνθετη λέξη)

1. πετρέλαιο	•	• α. θαλάσσιος
2. οικολογία	•	• β. οικολογικός
3. θάλασσα	•	• γ. ρυπογόνος
4. προστασία	•	• δ. πετρελαιοκηλίδα
5. ρύπανση	•	• ε. προστατευτικός

3 Σωστό ή Λάθος; Βάζω ✓ στο σωστό.

1. Σύνθετη λέξη είναι η λέξη που φτιάχνεται από δύο ή περισσότερες απλές λέξεις.
2. Το στερητικό -α μπαίνει πάντα στο τέλος μιας λέξης.
3. Το συνδετικό φωνήεν -ο- προέρχεται από τα συνθετικά.
4. Στην παθητική φωνή γράφουμε -ε με άλφα γιώτα (αι).
5. Τα αχώριστα μόρια μπορούν να σταθούν μόνα τους στον λόγο.
6. Η περιγραφή ενός γεγονότος ακολουθεί χρονολογική σειρά.

Σ Α

Σ Λ

Σ Λ

Σ Λ

Σ Λ

Σ Λ

4 Βάζω το ρήμα στην παρένθεση στον σωστό τύπο.

1. Εμείς (παίζω) στην αυλή.
2. Εσύ (ξεκουράζομαι) μετά το παιχνίδι.
3. Αυτός (έρχομαι) στο σχολείο.
4. Εμείς (ενημερώνω) για το πρόγραμμα.
5. Εσείς (συνεργάζομαι) πολύ καλά.
6. Αυτοί (παρατηρώ) το πλοίο.

5 Διαβάζω τις φράσεις και βρίσκω τη σύνθετη λέξη που ταιριάζει.

πετρελαιοκηλίδα • προστατευτικός • ρυπογόνος • οικολογικός - θαλασσινόερο • ανακυκλώσιμο

1. Αυτός που προστατεύει το περιβάλλον. →
2. Το νερό της θάλασσας. →
3. Αυτός που προκαλεί ρύπανση. →
4. Κάτι που μπορεί να ξαναχρησιμοποιηθεί. →
5. Λεκές πετρελαίου που απλώνεται στη θάλασσα. →
6. Αυτός που σέβεται και φροντίζει το περιβάλλον. →

FUN FACT!

Η Μεσόγειος θάλασσα φιλοξενεί περισσότερα από 17.000 είδη φυτών και ζώων! Αυτό σημαίνει ότι είναι μία από τις πιο πλούσιες, αλλά και πιο ευάλωτες θάλασσες του κόσμου.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ

Γράφω μια σύντομη παράγραφο (6-8 προτάσεις) με τίτλο:

«Η θάλασσα χρειάζεται τη φροντίδα μας!»

Περιγράφω ένα μικρό περιστατικό που δείχνει πώς μπορούμε να προστατέψουμε τη θάλασσα και το περιβάλλον.

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Ποια απλά πράγματα μπορεί να κάνει ο καθένας μας στην καθημερινότητά του για να προστατεύσει τη θάλασσα;

Κάθε μικρή πράξη μετράει! Μαζί μπορούμε να κρατήσουμε τη θάλασσα καθαρή και τις ακτές μας όμορφες για εμάς και τις επόμενες γενιές!

ΜΠΡΑΒΟ!
ΣΥΝΕΧΙΣΕ
ΕΤΣΙ!

